

nego Španjolke, prično zgodaj nesti ter neso tudi po zimi, ako imajo gorka prenočišča. Mladi piščanci se s perjem hitro obrastejo. Tudi Minornovke so v nevarnosti, da jim ob hudi zimi pomrznejo grebeni.

Delijo se v bele, črne in modre. Pogojno moremo torej to pasmo zelo priporočati, zlasti kokošerejcem po mestih, kateri po navadi nimajo premnogo prostora za kokoši, pa bi si radi redili lepe in dobre kokoši.

Metelika, lucerna, nemška ali večna detelja.

Ta detelja hoče prav globoko zemljo, ki ima tudi obilno spodnje plasti. Če taki zemlji tudi ne pomanjkuje gnojilne moči smemo reči, da lucerna močno prekosi navadno štajarsko deteljo. Najbolj ji ugaja apnenoglinasta zemlja, najmanj pa mrzla, mokra ilovica. Spodnja plast mora biti dobra, ker ravno po njej se metelika najbolj razprostira, mnogokrat po več čevljev. Če je zgornja zemlja dobra, spodnja pa slaba ali celo močvirna, ali težka, cmokasta ilovica, ali rahla, suha peščenina, nikdar ne bomo imeli lepe lucerne. Pogledati moremo torej tudi spodnjo zemljo, predno hočemo odločiti kako njivo za lucerno. Če je tudi zgornja zemlja bolj revna in peščena, spodnja pa bogata in dovolj rahla, vendar more na taki njivi še prav uspešno rasti lucerna. Gorkejša obnebe ji je ljubše od mrzlega; suša je tako kmalu ne pomori, ker korenine ji globoko segajo v spodnje, navadno bolj vlažne plasti. Zemlja mora biti dovolj močna, torej dobro pognojena; posebno moramo paziti, da je dobro zrahljana in brez plevela. Najboljši prostor ji odločimo v kolobarjenji, če jo sejemo za okopavnimi rastlinami, katere popuščajo čisto dobro zrahljano zemljo, ki ima tudi še dovolj stare gnojilne moči. Kaj dobro storimo, če okopavni rastlini ki je predenica lucerni v kolobarji, prav dobro zrahljamo zemljo, namreč globoko s podzemeljskim oralom; kajti ravno zrahljana spodnja zemlja dobro ugaja tej rastlini. Navadno pa se lucerna na posebne njive seje in ne stavi v kolobar, ker raste vsaj 6—9 let, v posebno ugodnih slučajih celo 10—12 let na isti njivi. Če pa jo že denemo v kolobar, ostaje navadno le po 5 let na njivi. Seje se ravno tako, kakor štajarska detelja, med drugo žito in treba 25^{kg} semena na en hektar, ker mora biti prav gosto sejana. Čim manj primerna in sposobna je zemlja, na katero sejemo lucerno, tem gosteje mora biti sejana. Prvo leto se prav slabo obraste; zato nekateri pomešajo med njo tudi nekoliko štajarske detelje ali celo nekaterih zlahtnejših trav, katere hitro rastejo, tako da morejo že v prvem letu kaj prida nakositi. Le to je pri tem nerodno, da se štajarska detelja kmalu poizgubi, tako da je v poznejših letih lucerna kaj redka. Nekateri pokrivajo lucerno s slamnatim gnojem čez zimo, da jo obvarujejo hudega zimskega mraza, ki ji posebno v prvi mladosti zelo škoduje. Tak slamnat gnoj pa kaj rad pri-

vablja miši, ki imajo pod njim dobro zimsko odejo, lucerna pa se zelo razvadi in pomehkuži.

Skrbeti moramo, da je lucerna vedno brez plevela ki jo rad napada. Zato jo je treba pridno prevleči z brano vsako pomlad, in sicer s prav ostro brano, in ne smemo se bati, če je tudi njiva na videz zelo razmesarjena. Brana pokončava plevel in odpira zemljo, da more dohajati vanjo potrebni zrak.

Če hočemo zaporedoma več let imeti obilne košnje moramo lucerni privoščiti tudi nekoliko gnoja; vsaj vsako drugo pomlad jo moramo pognojiti ali s kompostom ali z gnojnico; oboje ji je ljubo, posebno stara gnojnica je kaj pripravna za polivanje po lucerni. Kakor štajarski detelji, tako tudi lucerni hasni gipsanje. Če ji vsaj vsako tretjo leto privoščimo nekoliko pepela, prav hvaležna nam bode. Ako zemlji primanjkuje apna, prav storimo, če potrosimo tudi nekoliko te tvarine, ki je lucerni neogibno potrebna. Ako pa zapazimo na njivi tu in tam prazne presledke, moramo jih prekopati in posejati s semenom.

Najhujši sovražnik lucerni je predenica, ki lahko vso uniči. Edino uspešno moremo zatirati predenico, če sejemo vedno in povsod čisto, brezpredenično seme. V prvem letu po setvi se ne nakosi še ravno veliko te detelje, šele v drugem ali tretjem letu se popolnoma razraste ter daje potem prav obilne košnje, tako da jo moremo v enem letu tudi 5—6krat kositi. Predno začnemo cvesti, mora biti že pokošena, sicer postane pretrda. Zelena pokošena je prav dobra piča živini, in prav bi bilo, ko bi imel vsak gospodar vsaj eno njivo posejano z lucerno, ki bi mu dajala celo poletje dovolj zelene krme kravam, seveda ni smeti pokladati samo zelene lucerne, ampak pomešano s suhim senom ali vsaj s slamo. Lucerna se enako kosi in suši, kakor štajarska detelja. Ob dobrih letinah lahko po 75 novih centov suhe lucerne dobivamo na enem hektaru. Suha lucerna je po dobroti enaka štajarski detelji.

Da lucerna stori seme, pušča se navadno v zadnjem letu, da popolnoma dozori; drugo je ravno tako, kakor pri prvi detelji. Če začnemo postajati prerodka, in jo prerašča trava in drugo zelišče, moramo jo preorati, kar pa ni ravno kaj lahko. Po lucerni more izvrstno obroditi vsaktera rastlina, posebno če smo ji tudi večkrat postregli z gnojem; pšenica, pesa, krompir rodijo po njej izvrstno.

Zdravljenje drevesne smolike.

Vse drevje našega koščičastega sadja, kakor marelice, breskve, mandli, češnje in slive, podvrženo je bolezi smoliki. Tisti deli drevesa, katerih se prime ta bolezen, navadno tudi poginejo.

Priporočali so dosedaj to bolezen s tem zdraviti, da se bolni deli izrežejo, in tudi mi smo to zvrševali

dlje časa, ker nismo poznali boljšega sredstva, ako ravno nismo mogli zadovoljni biti z uspehom.

Smolika nastaje vsled ovir, ob katere zadene sokov tok; cvire pa nastajajo vsled slabe lubadne prožnosti, vsled vnetja, ozeblin ali drugačnega poškodovanja lubadi. Pred vsem treba varovati drevje takega poškodovanja. Marelice in breskve moramo vsled tega čuvati, po zimi maza, po leti pa vročine.

Za zdravljenje smolike rabimo pa mi nastopno sredstvo, in sicer uže pet let z najboljšim uspehom.

Kakor hitro zapazimo, da se je začel nabirati nad lubadjo drevja smoli podoben sok, vemo, da je drevo bolno za smoliko. Ako proti bolezni ne ukrenemo ničesar, pogine bolni del navadno in sicer prav kmalu.

Mi se torej požurimo narediti ob bolnem deblu, bolni veji ali mladiki 2 do 4 podolžne zareze. Te podolžne zareze, katere nekateri imenujejo tudi puščanje, imajo namen prerezati lubad po dolgoti od vzgor navzdol ali pa narobe. Vsled zareze se lubad laže raztegne, in sok se laže pretaka. Zato rabijo te podolžne zareze tudi če se kaka veja ali deblo noče debeliti, ali če je drevo rakovo. Pri smoliki narede se torej tudi zareze, in sicer ena ki gre skozi rano, druga pa zadi. Ako je dotični del zelo debel, narede se tri ali celo štiri zareze. Zareze pa bodo imele le tedaj uspeh, ako prerežejo lubad skozi in skozi noter do lesa. Čas zareze delati je od marcija do avgusta. Strogo je paziti na to, da je nož oster, ker skrhan nož naredi rano, katera bolezen še poveča.

S porabo tega sredstva (tako piše neki praktičen sadjar v nemškem strokovnem listu „Der praktische Obstzüchter“, rešili smo marsikatero drevo, ki smo mislili, da je uže izgubljeno. Bolezen ni le izginila, še celo rane, ki so bile po 20 $\frac{1}{2}$ m dolge, porasle so se hitro. Priporočamo to sredstvo z zaupanjem rabiti in dostavljamo, da nikakor ni treba, ampak je še celo škodljivo rane od smolike s kako rečjo izpirati ali pa s cepilno smolo mazati. Ako je pa rana od smolike posebno velika, priporočamo jo napolniti z drevesno malto (2 dela kravjaka in 1 del ilovice) ter jo pokriti s kosom platna.

Razne reči.

* Gnojnica rabi, a vedno močno z vodo razredčena z najboljšim uspehom v gnojenje ozelenelim rastlinam. Z gnojnico naj se poliva le ob deževnem ali vsaj oblačnem vremenu. Zelo mokro zemljo ali s snegom odeto treba polivati z manj ali čisto nič razredčeno gnojnico. Če gnojimo z gnojnico zelenim rastlinam, treba da stoji z vodo razredčena, najmanj en dan, da se dobro prekuha, ker drugače posmodi rastline.

O sortah povrtnega graha.

Grah, katerega pridelujemo po vrtilih, ni navadni poljski grah (*Pisum sativum*), ampak je raznih zvrsti

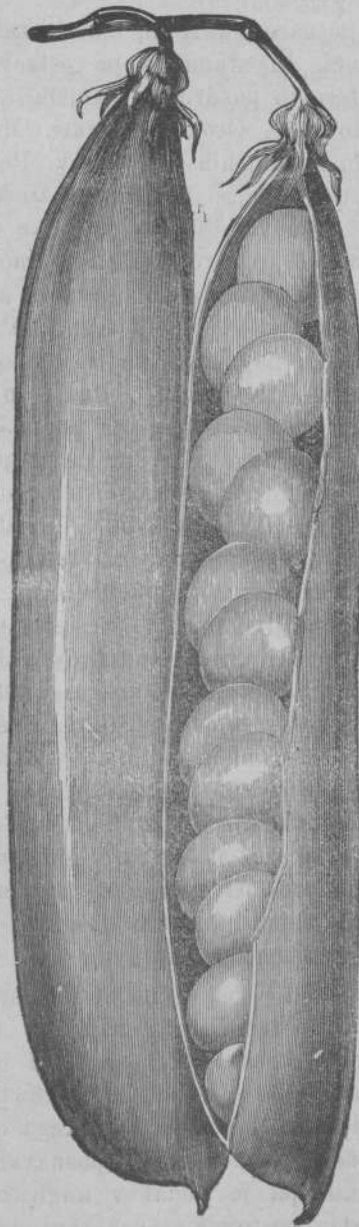
tega, potem luščinastega, od katerega je samo zrnje

Podoba 1.

in pruskega graha (*Pisum coerulescens*.)

Vsake sorte so pa še zvrsti, ki so za zgodnjo ali pozno setev, za vgojo v gorkih gredah ali na prostem, ki so visoke ali pa nizke itd. Tako imamo grahovitih sort na stotine, katerim njih gojitelji pripisujejo razne dobre lastnosti. Zlasti na Angleškem se vrtnarji zelo pečajo s pridelovanjem graha, zato pa tudi od tam dobivamo največ in najboljših novih sort. V naslednjih vrstah sta popisani dve važnejši novi sorti.

Podoba 2.

Druga zelo priporočena sorta je telegraf, katere strok predstavlja podoba 2. v naravni velikosti.